

INSPIRERENDE VERHALEN

SPIRITUELE PLEKKEN

INSPIRERENDE
VERHALEN
SPIRITUELE PLEKKEN

SARAH BAXTER

GEÏLLUSTREERD DOOR
HARRY EN ZANNA GOLDHAWK

TERRA

© 2018 Quarto Publishing plc.

© 2019 Nederlandse uitgave:

Uitgeverij TERRA

Terra maakt deel uit van TerraLannoo bv

info@terralannoo.nl

www.terra-publishing.com

Vertaling: Ghislaine de Thouars/Vitataal

Eindredactie: Vitataal, Feerwerd

Opmaak: Studio Spade, Voorhuizen

Ontwerp omslag: hans delnoij grafisch ontwerp,

Overpelt (B)

Eerste druk, 2019

ISBN 978 90 8989 785 5

NUR 370

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

<i>Inleiding</i>	6
Camino de Santiago	10
La Mezquita	16
Het eiland Iona	20
Avebury	26
Mont Saint-Michel	32
Lourdes	38
De slotkerk van Wittenberg	42
De berg Olympus	46
Het Katharinaklooster	50
De Tempelberg en de Oude Stad	56
Kioto	62
De Shwedagonpagode	66
Adam's Peak	70
Benares en de Ganges	74
De berg Kailash	80
Kaap Reinga	86
Uluru	92
Crater Lake	96
Mauna Kea	102
Devils Tower	108
S'Gang Gwaay	112
Teotihuacán	118
Saut-d'Eau	126
Het Titicacameer	132
Paaseiland	138

INLEIDING

JE BLIJFT STAAN. Luistert aandachtig. Ja, je weet het zeker: het landschap probeert je iets te vertellen. Terwijl je over de glooiende velden tussen de merkwaardige monolieten door loopt, meen je het echt te horen. Er is een bezieling in elke graspiet, een dialoog tussen de struiken, een gefluister in de wind. Elke hobbel, bobbel, greppel en

heuvel lijkt meer te zijn dan alleen maar aarde. Je hebt het gevoel dat hier geesten uit een ander domein rondwaren die je zielsgraag hun verhaal willen vertellen. Kon je je maar afstemmen op hun golflengte. Kon je maar horen wat die schimmen op deze heilige plek je proberen te vertellen...

Er zijn van die plaatsen die doorsijpelen tot in je ziel. Blijkbaar is het niet genoeg dat ze je zintuigen betoveren met hun dramatiek of pracht. Nee, ze bekruipten je, dringen door je huid heen, steeds dieper en dieper je binnenste in. Ze verleiden je om steeds nieuwe vragen over jezelf te stellen, misschien zelfs over de essentie van het menselijk bestaan.

Zulke plaatsen hoeven niet eens mooier, opvallender, ongewoner of monumentaler te zijn dan al die andere imposante plaatsen in de wereld, hoewel ze vaak een combinatie van dat alles zijn. Op een of andere manier maken ze gewoon een diepere indruk. En dat komt doordat ze heilig zijn en al eeuwen of zelfs millennia een zaligende lading hebben vanwege de verering door onze voorouders. Het zijn plaatsen die worden geschraagd door de kracht van miljarden hoopvolle gebeden.

Een spirituele plaats bezoeken doe je niet om alleen maar een bijzondere gril in de aardkorst of een knap staaltje architecturale techniek te bewonderen. De Eiffeltoren is prachtig, maar laat geen transcenderende rillingen over je rug lopen. Nee, op een spirituele plaats zie en voel je ook de verhalen achter de rotsen, bakstenen, het leem en de specie. Je maakt contact met voorouders die hebben gestaan waar jij nu staat, en met hun

dromen en angsten. Het maakt niet uit wat je eigen geloof of gevoelens zijn, deze heilige plaatsen hebben veel (of misschien wel alles) betekend voor honderden, duizenden, miljoenen mensen die hier eerder stonden.

Dit boek wil je meenemen naar een paar van die plaatsen die meer zijn dan ze lijken. Plaatsen die doortrokken zijn van magie, mysterie en een vonkje goddelijkheid. Met zijn betoverende illustraties roept het boek de essentie op van 25 verschillende plaatsen verspreid over de wereld, waarmee hun legende op de bladzijden tot leven komt. Terwijl je op de bank door het boek bladert, maak je een reis langs allerlei religies en geloven.

Je kunt op continenten neerdalen, over oceanen vliegen, in bergen doordringen, door woestijnen racen en in het hart van bruisende steden duiken. Spirituele plaatsen passen niet allemaal in dezelfde categorie. Wat ze gemeen hebben is een grote symboliek, maar verder hebben ze allerlei verschijningsvormen. Op Haïti, bijvoorbeeld, is er een stormloop van katholieke vodou-volgers naar een waterval in de jungle, waar ze hun gebeden zeggen (zie blz. 126). Intussen houden boeddhisten in Myanmar hun eredienst in een pagode die hoog de hemel in reikt en bekleed is met goud (blz. 66). Natuurlijk, onnatuurlijk – schoonheid en goddelijkheid in verschillende vormen – maar hoe dan ook spiritueel.

Moeder Natuur heeft ons veel belangrijke plaatsen van pelgrimage en kracht gegeven. Haar creaties kunnen zelfs zo'n ingeschapen en onbeperkte energie hebben dat mensen ze niet kunnen weerstaan. Hele mythologieën zijn ontstaan rondom bepaalde bergen, er zijn meren die een complete beschaving hebben voortgebracht en rivieren die volgens gelovigen de essentie van het leven zelf zijn.

Neem bijvoorbeeld de berg Kailash in Tibet (blz. 80): koninklijk, solitair, immens, magnifiek, en ook nog eens de bron van een van de belangrijkste waterwegen van Azië. Hoe zou de mensheid deze imposante kolos van

rots en steen geen bovenaardse betekenis hebben kunnen toekennen? Je hoeft geen boeddhist, bön-volgeling, jainist of hindoe te zijn om geraakt te worden door zijn ongelooflijke formaat. Maar als je zelf meemaakt hoe aanhangers van deze religies reageren op hun eigen visioenen van de berg Kailash, als je ze ziet knielen en bidden en huilen in de nabijheid van de bergtop, kan dat je emotionele reactie naar een hoger niveau tillen.

Andere hoofdstukken in dit boek gaan over bouwwerken die speciaal voor erediensten zijn opgericht. In de loop der eeuwen hebben mensen ontelbare tempels, tabernakels, kerken, kloosters, moskeeën, schrijnen, stoepa's, synagogen, pagoden en allerlei andere heilige bouwwerken gebouwd. Vaak staan ze op plekken waar de wereld op zijn kop werd gezet – waar iets gebeurde dat zo belangrijk was dat mensen vonden dat er een merkteken moest komen. Het Franse heiligdom in Lourdes (blz. 38) is bijvoorbeeld een immens pelgrimsoord geworden dat elk jaar door miljoenen gelovigen wordt bezocht. Het puilt uit van de kapellen, heilige baden en winkels met votiefkaarsen en rozenkransen. Maar de langste rijen staan voor de kleine, eenvoudige, wonderbaarlijke grot waar een onbevungen meisje visioenen van de Maagd Maria had. In essentie is dit nog altijd de plaats waar de mens ooit in verbinding stond met het goddelijke.

Het maakt niet uit waar ter wereld je bent, overal hebben mensen in de loop der eeuwen hun eigen heiligdom geschapen. Of het nu inheemse Amerikanen waren die het leven duidden in het Wilde Westen, Maori's die een mythologie schiepen die paste bij het vulkanisch explosieve Nieuw-Zeeland of de Inca's die hun eigen goden gestalte gaven om over hun Zuid-Amerikaanse rijk te heersen, in al die gevallen waren mensen op zoek naar verhalen en systemen om de wereld om hen heen te verklaren. Als je reist – of dat nu fysiek is of via de bladzijden van een boek – krijg je alle kleurrijke, prachtige verschillen tussen deze systemen te zien, maar ook de overeenkomsten die wijzen op een universeel verlangen naar orde en verklaring.

Natuurlijk zijn er nog veel meer plaatsen die een plek in dit boek verdienen. Zo had een extra hoofdstuk je via de woestijn naar de Iraanse vuurtempel Pir-e-Sabz kunnen voeren, het belangrijkste zoroastrische pelgrimsoord dat zich aan een onregelmatige rotswand vastklampt en waar een eeuwige vlam brandt. Een ander hoofdstuk had je door de Tanzaniaanse savanne kunnen leiden naar de merkwaardige kegel van de Ol Doinyo Lengai, een rokende vulkaan die een vreemd soort lava voortbrengt en door de Masai wordt vereerd als de 'Berg van God'. Er zijn heel veel spannende, interessante, gewijde en fascinerende reisbestemmingen die tekenend zijn voor de manieren waarop mensen door de eeuwen heen hebben geprobeerd onze planeet te doorgronden en dat nog steeds doen. Er zijn nog zo veel heilige verhalen om te vertellen...

Wat? Middeleeuwse christelijke pelgrimsroute naar het graf van de apostel Sint-Jacob

Waar? Noordelijk Spanje (en omgeving)

CAMINO DE SANTIAGO

BLIJF EVEN staan. Leg je vingertoppen op de vruchtbare Galicische aarde, die al meer dan duizend jaar wordt bewandeld door mensen zoals jij. Kon die aarde maar vertellen over al die voetstapen die er liggen – van monniken, paupers, prinses, boetelingen, wanhopigen, rugzaktoeristen, agnosten, gewone mensen. Allemaal liepen ze kilo-

meter na kilometer door Spanje naar de laatste rustplaats van Sint-Jacob, en maakten die pelgrimstocht over de Jacobsweg naar Santiago de Compostella om persoonlijke redenen. Een reis vol historie, spiritualiteit, gemeenschapszin, avontuur...

Het verhaal van de Jacobsweg is zo oud als het christendom zelf. Na Jezus' kruisiging werd Sint-Jacob hoofd van de Kerk. Het schijnt dat hij van Jeruzalem naar Spanje reisde om het Woord van Christus te verspreiden. Daarna keerde hij terug naar het Heilige Land, waar hij een marteldood stierf. Zijn lichaam werd per schip naar noordwestelijk Spanje gebracht om begraven te worden – maar de locatie van zijn graf raakte al snel in de vergetelheid.

Rond het jaar 815 had de kluizenaar Pelayo echter een visioen waarin er licht scheen op een plaats in de bossen op de berg Libredon. Na een zoektocht werd een graf uit de Romeinse tijd ontdekt met daarin het lichaam van Sint-Jacob. Daar werd een kerk gebouwd en rondom de kerk ontstond de stad Santiago de Compostella. De pelgrims kwamen in grotere aantallen en binnen driehonderd jaar was Santiago het belangrijkste bedevaartsoord van Europa.

Vanuit het hele continent kwamen de *peregrinos* (pelgrims), op zoek naar verlossing. De Jacobswegen vormden een spinnenweb rondom Santiago's heilige relikwies. Het populairst werd uiteindelijk de voettocht vanuit Frankrijk, die de Camino Frances heet. Vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port,

even ten noorden van de Pyreneeën, is de route naar Santiago zo'n 780 kilometer lang.

Nadat de peregrinos de Pyreneeën zijn overgestoken, trekken ze naar het westen door de provincie Navarra en de wijnstreek La Rioja, door de eindeloze *meseta* (hoogvlakte) van Castilië en León, over het Cantabrisch Gebergte en door de grazige dalen van Galicië. En dan bereiken ze de graftombe van de apostel.

De kathedraal die de schrijn herberg is een passend einddoel. Nadat de eerste kapel in 997 met de grond gelijk was gemaakt, begon men in 1075 aan de bouw van het huidige bouwwerk. Aan de middeleeuwse basisconstructie zijn romaanse, gotische, barokke en neoclassicistische elementen toegevoegd. Zelfs de meest sceptische pelgrim zal op de weidse Plaza del Obradoiro diep onder de indruk zijn van de barokke gevel van de kathedraal met torenspitsen, filigreinwerk en beelden van Sint-Jacob.

Je treedt binnen via de *Pórtico de la Gloria*. Deze poort bestaat uit beeldhouwwerken die de Dag des Oordeels uitbeelden, met Christus in het midden en Sint-Jacob eronder. Sinds de middeleeuwen bidden hier pelgrims, waarbij ze hun vingers tegen de boom onder Sint-Jacob duwen – van dichtbij zie je de uitgesleten holtes.

De graftombe van Sint-Jacob ligt onder het hoofdaltaar. Pelgrims lopen langs de rechterkant om het beeld van de apostel in zich op te nemen en kunnen ook relieken bekijken. Elke dag is er om twaalf uur 's middags een pelgrimsdienst; eerst somt de priester op wie zich de afgelopen 24 uur allemaal hebben ingeschreven in het pelgrimskantoor. Het is het moment waarvan iedere peregrino heeft gedroomd, al draait het daar niet echt om.

Nee. Hoewel de Camino de Santiago een duidelijk einddoel heeft, gaat het bij deze iconische bedevaart om de reis zelf, om de uitdaging om het dag na dag vol te houden. Het draait om de maaltijden, de lach en de traan die je deelt met je medereizigers, met wie je elke nacht doorbrengt in de *albergues* (pelgrimsherbergen). Het draait om die simpele, ontroerende momenten dat Moeder Natuur iets spectaculairs doet waardoor je met heel je hart in een hogere macht gaat geloven. En om het besef dat het bereiken van je eindbestemming niet het einde is. Als de pelgrims de kathedraal van Santiago verlaten via de zuiddeur, zien ze een *chi-rho* – het symbool van Christus. Maar de Griekse letters zijn achterstevoren geschreven. Het einde is het begin geworden, een nieuwe reis.

